

117. • CZIMRA GYULA (1901-1966)

Kapu a várban, 1962

Olaj, karton, 43,5x32 cm
Jelezve jobbra lent: Czimra 962.

Kezdő ár: 2 400 000 Ft / 7 717 EUR
Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft
Estimated value: 9 646 – 16 077 EUR

AUKCIONÁLVA:

■ BÁV 50. árverés, 36. tétel

PROVENIENCIA:

■ korábban Kardos Béla tulajdonában (1969-1974)

KIÁLLÍTVA:

■ Czimra Gyula (1901-1966) festőművész kiállítása.
Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1969. március 2–16. katalógus: 32.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

■ Czimra Gyula (1901-1966) emlékkiállítás.
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1973. április, katalógus: szám nélkül

REPRODUKÁLVA:

■ Haulisch Lenke: Czimra Gyula. Corvina Kiadó, Budapest, 1974. 36. kép

1. Giorgio Morandi: Natura Morta (Csendélet), 1956
Museo d'arte Moderna e Contemporanea, Rovereto

2. Giorgio de Chirico: Montparnasse pályaudvar
(Az indulás melankóliája), 1914
Museum of Modern Art, New York

3. Vincent Van Gogh: A sárga ház, 1888
Van Gogh Múzeum, Amszterdam

A Czimra Gyula életművét nem pusztán a 20. századi magyar művészettörténetben ritka, és semmihez sem fogható egyéni stílus teszi különlegessé. A rákoskeresztúri mester meglepően kicsi, alig háromszáz tételt számláló oeuvre-je, valamint a hagyatéka egyötödének a Magyar Nemzeti Galériában történő elhelyezése miatt, ma alig találkozhattunk alkotásaival a műkereskedelemben. Lecsendesített festészete, semmihez sem fogható egyéni filozofikus hangvétele különösen izgalmassá teszi személyét a modern festészet gyűjtői körében, mely egy-egy alkotásának felbukkanását ünneppé varázsolja.

Czimra szűkszavú művészete nemcsak az életmű relatív kis tételszámán mérhető le. Második, az 1940-es évek végétől induló periódusának képi világa erőteljesen redukálódott. A változás a szigorúan következetes alkotómunka következménye volt. A korai tájképek helyett egyre inkább az élet belső

tereit, a rákoskeresztúri ház szobái, konyhája és a festő műterme vált általános témájává, amely együtt járt az új képek stílusának átalakulásával. Korábbi pointilista modora helyett, a tónusokat nélkülöző, homogén színfelületek, letisztult formák válnak általánossá képein. A direkt kontúrozás gyakorlatát is elhagyta: a motívumok körvonalait még a puha festékekbe ceruzával „vési” bele a festő. Terei csendesek, időtlenekek, melyekben a minimumra csökken az akció. Tárgyai sem nem elevenek, sem nem holtak, mégis halk szelíd hang sugárzik minden kompozíciójából, ahogy Sziij Dezső fogalmaz „[...] éles szemmel vette észre a cseppben a tengert.”

Czimra „metafizikus” festészetének egyik jellemző eleme az átjáróként értelmezett belső tér motívuma. Enteriőrjei ablakokkal nyílnak a külvilágba, vagy Czimra egymással közvetlen kapcsolatban álló belső terek láncolatává alakítja a képteret. Az ábrá-

zolt tér így átjáróként értelmeződik, mely a kívül és belül állandó játékát ajánlja fel a néző számára. Festményeinek ebbe a típusában tartozik az 1962-es *Kapu a várban* című alkotása is. Az utca felől a kapu bolthajlatán át a palota belső udvarára nyíló tekintet pozíciója Freud szavaival élve olyan állapotot jelöl „[...] melynek észlelésekor nem tudjuk pontosan mi az, ami előttünk van és mi az, ami nincs, sem azt, hogy a hely, ami felé indulunk, vajon nem épp ez a belül volna-e, melynek mindig is foglyai voltunk.” Ebben az értelemben Czimra képe nem pusztán egy topografikusan azonosítható helyszín megidézése, hanem – ahogy például Nádás Péter *Párhuzamos történetiben* a hall, vagy a bérház kapualj motívuma – időbeli átjárót is jelentenek az érzékelés és a tapasztalás jelen és múlt idejűsége között.

KASZÁS Gábor

